

Stálý výbor Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely (T-AP)

Doporučení týkající se hus domácích (*Anser anser f. domesticus*, *Anser cygnoides f. domesticus*) a jejich kříženců

přijaté Stálým výborem 22. června 1999

(V souladu s článkem 9 odst. 3 této Dohody, toto Doporučení vstoupí v platnost 22. prosince 1999)

PREAMBULE

- (1) Stálý výbor Evropské dohody o ochraně zvířat chovaných pro hospodářské účely;
- (2) S ohledem na odpovědnost podle článku 9 této Dohody za vypracování a přijetí doporučení smluvním stranám obsahující podrobná ustanovení pro provádění zásad stanovených hlavou I této Dohody na základě vědeckých poznatků týkajících se různých druhů zvířat;
- (3) Vědom si rovněž zkušeností získaných při provádění zásad pohody zvířat stanovených články 3 -7 této Dohody;
- (4) Vědom si toho, že základní požadavky na dostatečnou pohodu hospodářských zvířat spočívají v dobrém ošetřování a metodách chovu odpovídajících biologickým potřebám zvířat a vhodných faktorech prostředí faktory tak, aby podmínky, v nichž jsou husy chovány, splňovaly požadavky na přiměřenou výživu a metody krmení, volnost pohybu, fyzické pohodlí; potřebu vykazovat normální chování při vstávání, ulehání, zaujímání poloh pro odpočinek a spánek, protřepávání křídel, chůzi, běhu, koupání, čechrání peří, přijímání potravy, pití, kálení a močení, odpovídajícím sociálním kontaktu a snášení vajec; potřebu ochrany před nepříznivými klimatickými podmínkami, poraněním, strachem a strádáním, nákazami a jinými chorobami či poruchami chování; jakož případně i jakékoli další zásadní požadavky, které mohou vyplynout ze získaných praktických zkušeností a vědeckých poznatků;
- (5) Vyslovuje obavy o to, aby výsledky vývoje v oblasti chovu a biotechnologie nepříznivě neovlivnily zdraví a pohodu hus domácích;
- (6) Maje na paměti, že je povinností Výboru znovu zvážit jakékoli doporučení, pokud se objeví důležité nové poznatky, a tudíž doporučuje všem smluvním stranám podporovat další výzkum s cílem optimálně využít nové metody k tomu, aby bylo zajištěno splnění potřeb hus, a tedy jejich zdraví a pohody;
- (7) Vědom si toho, že ve světle získaných zkušeností a vědeckých poznatků o biologických potřebách hus, některé metody chovu v současné době komerčně používané často nesplňují všechny zásadní potřeby, a tudíž vedou k nedostatečné pohodě zvířat;

(8) Vědom si problémů souvisejících s pohodou zvířat spojených s určitými praktikami při produkci paštiky z husích jater, které nesplňují požadavky této Dohody, a usiluje o podporu výzkumu aspektů pohody zvířat a alternativních metod za účelem dalšího zkoumání této otázky; dbajíc na potřebu vyřešit mezitím problémy pohody zvířat změnou těchto praktik;

(9) Maje na paměti, že prostředí a řízení chovu musí splňovat biologické požadavky zvířat, spíše než se snažit „adaptovat“ zvířata na prostředí takovými postupy jako je mrzačení;

(10) Bera tudíž na zřetel, že je třeba vyvíjet značné a neustálé úsilí směřující k úpravě stávajících systémů a vyvinutí vyhovujících nových systémů a metod ve shodě s Dohodou tak, aby mohly být splněny potřeby zvířat;

(11) Maje na zřeteli, že je třeba podporovat další výzkum zdraví a pohody hus a přezkoumat příslušná ustanovení tohoto Doporučení ve světle nových vědeckých poznatků;

(12) Přijal následující doporučení týkající se hus domácích:

OBEČNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

1. Toto Doporučení se vztahuje na husy domácí (*Anser anser f. domesticus*, *Anser cygnoides f. domesticus*) a jejich křížence chované pro produkci masa, chov či jakékoliv jiné hospodářské účely.
2. Zvláštní ustanovení obsažená v příloze k tomuto Doporučení jsou jeho nedílnou součástí.

Článek 2

Žádné husy odchycené z volné přírody nesmí být chovány pro hospodářské účely.

BIOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY HUSY DOMÁCÍ

Článek 3

Při posuzování způsobů chovu by se mělo pamatovat na níže uvedené biologické charakteristiky husy domácí.

a) Husa velká (*Anser anser*) se považuje za předka plemen husy domácí evropského původu, zatímco plemena asijského původu pocházejí z husy labutí (*Anser cygnoides*). Má se za to, že plemena asijského původu, která jsou charakterizována hrbolem za zobákem jsou odolnější vůči vyšším teplotám než plemena evropského původu.

U většiny plemen, volně žijících i domácích, jsou rozdíly mezi zimním a letním opeřením a mezi samcem a samicí nepodstatné. Husy jsou pravděpodobně první domestikovanou drůbeží, původně byly chovány zejména na marginálních pastvinách. Husy jsou chovány především pro produkci masa, prachového peří a peří, ale také pro okrasné účely a přinejmenším historicky také jako hlídači.

b) Husy jsou stádová zvířata a ve volné přírodě se sdružují do velkých hejn, která žijí společně s výjimkou sezóny rozmnožování, kdy vytvářejí monogamní svazky a rozprchávají se do párů. Husy divoké se téměř výhradně páří na otevřených vodních plochách a kopulaci předchází „tanec“, při němž husa a houser plavou bok po boku a provádějí charakteristické potápění hlavy a krku. U hus domácích se samci mohou pářit se čtyřmi až šesti samicemi a je důležité, aby se co nejdříve vytvořila hejna. Třebaže plavání ve vodě zřejmě povzbuzuje husy domácí k páření, mohou se uspokojivě pářit i bez vody. Hnízda mohou být umístěna v malých skupinkách, volně žijící husa velká snáší průměrně 4-6 vajec, na nichž sedí samice sama 27-28 dní. Během inkubace se houser zdržuje nedaleko hnízda a když několikadenní housátka opouštějí hnízdo, starají se o ně oba rodiče, v této době mohou vzniknout malé rodinné skupiny. Houser bude agresivně chránit housata a hnízdo a vetřelec narazí na syčení a zastrašování nebo může být napaden.

c) V porovnání s ostatní drůbeží husy dosahují dlouhé průměrné délky života. Rychle se učí a mají dobrou paměť a dobře vyvinutý zrak, čich a sluch. Důležitou součástí jejich chování je komunikace nejrůznějšími hlasovými projevy. Volně žijící husy migrují na velké vzdálenosti a zdatně chodí a běhají. Jejich schopnost létat je u mnoha domácích plemen omezena, zejména těžké a velmi tučné kusy mohou mít potíže s chůzí.

d) Dospělé husy jsou býložravé, zatímco housata přijímají nejrůznější potravu, včetně různých malých bezobratlých živočichů. Dávají přednost pastvě ve volné přírodě, kde vyhledávají krátké trávy nebo měkké rostliny. Přestože tráví více času pasením než plaváním, voda představuje důležitý faktor péče o povrch těla. Důležitými prvky koupání jsou ponoření hlavy a setřepávání vody z hlavy na celé tělo.

e) Husy tráví hodně času složitými aktivitami spojenými s čechráním peří. Po koupání husy provádějí celou řadu nejrůznějších pohybů natřásání, čištění a chňapání, aby se zbavily vody a cizích těles a upravily si peří. Složitými po sobě následujícími pohyby si poté promašťují peří tukem z kostrční žlázy nad ocasem. To je nezbytné pro ochranu před vodou a pro tepelnou regulaci.

f) Husy domácí si uchovaly řadu vzorců chování svých volně žijících předků, z nichž jsou zejména důležité sociální aktivity a možnost používat vodu při rituálu péče o povrch těla. Husy domácí si rovněž uchovaly řadu reakcí na ochranu před predátory, jako např. znehybnění, varovné volání, zastrašování, útočení, pokusy o útěk před nebezpečím a mohutný zápas v případě chycení. Takové behaviorální reakce mohou být spojeny s mimořádnými fyziologickými reakcemi nebo jimi mohou být nahrazeny. Jelikož sociální struktura rodinné skupiny v intenzivních chovných systémech chybí a housata si snadno vštípí do paměti jakýkoli předmět nebo osobu, zejména v průběhu prvních dnů jejich života je důležitá řádná manipulace. V nedostatečně vybaveném prostředí, které husám poskytuje málo možností hledat potravu a klovat s cílem najít potravu, existuje riziko, že toto klování obrátí proti ostatním husám v hejnu.

OŠETŘOVÁNÍ A KONTROLA

Článek 4

1. Každý, kdo vlastní husy, nebo má v dané době husy na starosti, a každá osoba

podílející se na chovu hus musí, v souladu se svými povinnostmi, zajistit, aby byly podniknuty veškeré rozumné kroky k zajištění zdraví a pohody hus.

2. O husy se musí starat dostatečně početný personál s odpovídajícími znalostmi o husách a používaném systému chovu, aby byl schopen:

(a) rozpoznat, zda zdravotní stav hus je dobrý či nikoli;

(b) posoudit změny chování;

(c) zhodnotit vhodnost celkového prostředí pro zdraví a pohodu hus.

Chovatel si musí uvědomovat úlohu pohody zvířat v každodenní práci s nimi. Je třeba uvažovat o vydání osvědčení o způsobilosti pro chovatele příslušným orgánem.

3. Chytání hus a manipulace s nimi by měly být provedeny výhradně způsobilým vyškoleným personálem, který pracuje za přímého dohledu chovatele a v souladu s článkem 19.

4. Velikost skupiny nebo počet hus ve skupině nesmí být příliš velký; velká skupina nesmí být vytvořena, pokud není rozumně zaručeno, že chovatel dokáže zajistit pohodu zvířat.

Článek 5

1. Aby se vytvořil pozitivní vztah mezi člověkem a husami, musí k nim chovatel často, tiše ale na malou vzdálenost přistupovat od prvních dnů po vylíhnutí tak, aby husy nebyly nežádoucím způsobem plašeny.

2. Housata by měla získat odpovídající zkušenost se způsobem chovu (např. konkrétními systémy krmení a napájení) a s podmínkami prostředí (např. přirozené světlo, dostatečné množství vody ke splnění biologických požadavků, podestýlka) tak, aby se byla schopna adaptovat na systém chovu, s nímž se později v životě setkají.

Článek 6

Husy chované pro hospodářské účely nesmí být používány k dosažení jiných cílů, včetně veřejných představení či předvádění, pokud by takové použití pravděpodobně poškodilo jejich zdraví a pohodu.

Článek 7

1. Hejno nebo skupina hus musí být podrobeny důkladné prohlídce nejméně jedenkrát denně, raději však častěji, aby byla sledována tělesná kondice zvířat. Při provádění takových prohlídek je třeba mít na paměti, že ačkoli by nemělo docházet ke zbytečnému hluku nebo rušení, zejména mladá housata reagují na volání a zvuk lidského hlasu. Pro účel této prohlídky musí být k dispozici dostatečně silný zdroj světla, aby byla každá husa zřetelně vidět. Takovéto prohlídky se provádí nezávisle na jakýchkoli kontrolách zařízení automatického dozoru. Kromě toho by v jiné denní doby měla být provedena důkladná prohlídka hejna nebo skupiny.

2. Při důkladné celkové prohlídce hejna nebo skupiny hus se zvláštní pozornost věnuje tělesné kondici, pohybům nebo dalším vzorcům chování, dýchání, stavu opeření, očí, kůže, zobáku, končetin, běháků a drápů; pozornost se také věnuje přítomnosti vnějších parazitů, kvalitě trusu, spotřebě potravy a vody a přírůstkům. Dále jsou husy povzbuzovány k chůzi nebo ke koupelím. Pečlivě se sleduje mortalita, brakace, a pokud možno morbidita a pravidelně by se měly provádět veterinární prohlídky po porážce. O všech výsledcích se vedou záznamy.

3. Individuálně se vyšetřují ty husy, u nichž se to na základě celkové prohlídky ukazuje jako nezbytné.

Článek 8

1. Při prohlídce je třeba mít na paměti, že zdraví jedinci vykazují hlasové projevy a aktivitu odpovídající svému věku, pohlaví, plemeni nebo typu, mají jasné lesklé oko, dobrý postoj, energické pohyby a hlasové projevy při nepatřičném vyrušení, čistou zdravou kůži, kvalitní opeření, dobře utvářené holeně a běháky, aktivní chování při chůzi, koupání a péči o tělo a aktivní příjem krmiva a vody.

2. Pokud husy zjevně nejsou v dobrém zdravotním stavu nebo jeví zřetelné příznaky nepříznivých změn chování, musí chovatel neprodleně podniknout kroky ke zjištění příčiny a přijmout nápravné opatření. Jestliže opatření přijaté chovatelem není účinné, je třeba poradit se s veterinárním lékařem a v případě potřeby vyhledat jinou odbornou radu týkající se dalších technických faktorů. Zjistí-li se, že příčinou je faktor prostředí v rámci ohrady nebo ustájovacích prostorů, u něhož není nezbytné provést okamžitou nápravu, je třeba tento faktor napravit po vyskladnění ohrady nebo ustájovacích prostorů a před dalším naskladněním.

3. Poranění, nemocní nebo stresovaní ptáci musí být neprodleně ošetřeni a v případě potřeby odděleni od ostatního hejna a umístěni do vhodných oddělených prostorů nebo usmrceni v souladu s článkem 24.

OHRADY, BUDOVY A VYBAVENÍ

Článek 9

1. Při plánování výstavby nové ohrady nebo prostorů pro ustájení hus nebo při úpravách stávající ohrady nebo prostorů pro ustájení v souladu s platnou legislativou je třeba využít odborné poradenství týkající se otázek zdraví a pohody zvířat.

2. Nové metody chovu a nové návrhy vybavení nebo prostorů pro ustájení hus by měly být komplexně testovány z hlediska zdraví a pohody zvířat, a neměly by být komerčně používány, dokud nebudou shledány vyhovujícími v souladu s postupem stanoveným příslušným orgánem.

Článek 10

Při plánování výstavby nového ustájení pro husy je nutné zvolit vhodné místo s ohledem

na rizikové faktory vnějšího prostředí jako jsou hluk, světlo, vibrace, znečištění ovzduší a nebezpečí ze strany predátorů. Pokud je to vhodné, je třeba využít přirozených vlastností terénu k zajištění úkrytu před predátory a nepříznivými klimatickými podmínkami.

Článek 11

1. Návrh, konstrukce a údržba ohrad, budov a vybavení pro husy mají být takové, aby:
 - umožňovaly splnění základních biologických potřeb hus, především z hlediska vody, a zachování dobrého zdravotního stavu;
 - vyloučily nevybavené prostředí
 - nezpůsobovaly husám traumatická poranění;
 - omezovaly rizika onemocnění a poruch projevujících se změnami chování, poranění způsobených husami sobě navzájem, a pokud je to možné, kontaminaci hus vodou špatné kvality;
 - vyloučily výskyt ostrých hran, výběžků a materiálů, které mohou být pro husy škodlivé;
 - poskytovaly ochranu před predátory a před nepříznivými klimatickými podmínkami, a pokud je to možné, před hlodavci a volně žijícím ptactvem;
 - umožňovaly snadné udržení dobrých hygienických podmínek, kvality vzduchu a vody;
 - umožňovaly, bez obtíží, důkladnou prohlídku všech hus;
 - usnadňovaly řízení chovu hus.

2. Husy, jako vodní ptáci, musí mít přístup do vnějšího venkovního výběhu a vodní ploše ke koupání, aby byly splněny jejich biologické požadavky. Tam, kde takový přístup není možný, husám musí být k dispozici dostatečný počet vodních nádrží navržených tak, aby si husy mohly smáčet hlavu vodou a nabírat vodu do zobáku tak, aby si bez obtíží mohly roztřepat vodu po celém těle.

Uměle chovaná housata do věku 3 týdnů však musí být chráněna před promočením a držena mimo vodu určenou ke koupání, protože v tomto období jejich prachové peří není dostatečně promaštěno.

3. Vodní nádrže by měla být umístěny nad dobře odvodněnou plochou a vždy by měla být udržovány v čistotě.

4. Krmné a napájecí zařízení musí být navrženo, zkonstruováno, umístěno, obsluhováno a udržováno tak, aby:

- se omezila kontaminace krmiva a vody;
- k nim všichni jedinci měli dostatečný přístup a nedocházelo k nežádoucímu soupeření mezi jedinci;
- nezpůsobovalo poranění hus a nevedlo k němu;
- fungovalo za všech klimatických podmínek;
- spotřeba vody, a v případě potřeby krmiva, mohla být regulována.

5. Mladé husy musí mít volný přístup k ochranným přístřeškům a všechny husy musí mít přístup k ochranným přístřeškům, které je chrání před nepříznivými klimatickými podmínkami. Budovy pro ustájení hus musí být zkonstruovány a udržovány tak, aby se minimalizovalo jakékoli riziko požáru. Použité materiály musí být ohnivzdorné nebo opatřeny

ochranným ohnivzdorným nátěrem; musí být přijata veškerá odpovídající opatření umožňující podniknout okamžité kroky na ochranu zvířat, např. instalace požárního poplašného systému a vypracování plánu evakuace zvířat. Elektrické zařízení a instalace musí být řádně udržovány.

6. V ustájovacích prostorech pro husy musí být podlahy navrženy a vyrobeny z takového materiálu, aby nebyly příčinou nepohodlí, strádání či poranění ptáků. Podlaha musí poskytovat dostatečnou plochu k tomu, aby všichni jedinci mohli odpočívat zároveň, a musí být pokryta vhodnou podestýlkou.

7. Systémy ustájení pro husy musí husám umožňovat:

- stát v normální pozici,
- bez obtíží se otáčet,
- provádět normální pohyby při vyměšování,
- třepat a mávat křídly,
- pohybovat se normálním způsobem při péči o tělo,
- projevovat normální sociální interakce,
- provádět normální pohyby při příjmu krmiva a napájení.

8. V případě hus držených za účelem chovu musí být k dispozici odpovídající počet vhodně navržených prostorů pro hnízda odpovídající velikosti.

Snášková hnízda by měla být umístěna na podlaze. Plochy pro odpočinek nesmí být vysoko nad podlahou, aby husám jejich používání působilo potíže nebo pro ně znamenalo riziko poranění. Pokud snášková hnízda nejsou používána, je třeba umístit na prostor pro hnízda dostatečné množství slámy nebo podobného materiálu.

ŘÍZENÍ CHOVU

Článek 12

1. Při vytváření nebo obnovování hejna by se výběr linie měl řídit snahou o omezení zdravotních problémů a problémů pohody zvířat.

2. Je třeba přijmout opatření ke snížení agresivity a stresu na minimum, zejména při vytváření nových skupin, ale také k dalšímu udržení stability skupiny. Chovná hejna by měla být zakládána co nejdříve na podzim.

3. Velikost prostoru pro husy se stanoví tak, aby byly splněny jejich požadavky na celé prostředí, s ohledem na jejich věk, pohlaví, živou hmotnost, zdravotní stav a jejich potřebu volnosti pohybu a projevů normálního sociálního chování daného druhu. Velikost skupiny musí být taková, aby nevedla k poruchám chování či jiným poruchám nebo poranění.

4. Dostatečná podestýlka musí být poskytnuta a udržována, pokud je to možné, v suchém, drolivém stavu, aby se husy mohly udržovat v čistotě a obohacovat si prostředí.

5. Je třeba provádět časté kontroly proto, aby bylo zajištěno, že prostředí není zamořeno parazity nebo jinými škodlivými organismy.

6. Rutinní nebo systematické používání léků jako náhrada za špatné hygienické podmínky nebo praktiky chovu je nepřipustné.

Článek 13

1. Pokud jsou husy chovány uvnitř bez volného přístupu do venkovní ohrady, musí být ustájovací prostory takové, aby teplota prostředí, proudění vzduchu, relativní vlhkost, prašnost a další atmosférické podmínky neovlivňovaly nepříznivě zdravotní stav nebo pohodu hus. Kapacita větrání v budovách musí brát v úvahu počet hus v budovách tak, aby se udržela přiměřená teplota prostředí a nedocházelo k přehřívání, především během horkého počasí. V případě extrémně vysokých teplot je třeba přijmout další odpovídající opatření, například chlazení budov.

2. Systém větrání a zařízení pro skladování steliva a trusu a manipulaci s nimi musí být navržen, udržován a řízen tak, aby husy nebyly vystavovány nebezpečným hladinám plynů jako je například amoniak, sirovodík, oxid uhličitý, oxid uhelnatý v koncentracích působících husám nepohodlí či poškození zdraví.

3. Pokud zdraví a pohoda hus závisí na automatických nebo dalších mechanických systémech větrání, je třeba nainstalovat účinný poplašný systém a zařídit stálé přiměřené větrání při výpadku proudu.

4. Pokud budovy musí být uzamykány, je třeba zajistit okamžitý vstup pro případ mimořádných okolností.

Článek 14

1. Mladá housata nesmí být vystavována podmínkám, které způsobují lapání po dechu z přehřátí nebo dlouhodobé shlukování se a načepýření peří z podchlazení.

2. Během dlouhých období teplot pod bodem mrazu v podmínkách volných výběhů musí mít husy k dispozici volně přístupný ochranný přístřešek. Tento přístřešek musí být dostatečně velký, aby pojal všechny husy, musí v něm být přiměřená teplota a musí obsahovat vhodnou podestýlku.

5. V případě systémů volného výběhu, musí být uzavřené části výběhů používány střídavě a hejna musí být přesunuta dřív, než je půda kontaminována organismy, které mohou způsobit nebo přenášet onemocnění do té míry, že by to mohlo vážně poškodit zdraví hus. Mobilní prostory pro ustájení a napájecí zařízení musí být v případě potřeby přemístěny tak, aby nevznikalo nevysychající bláto.

4. Přesuny hus z místa na místo je třeba provádět v klidu a pomalu.

Článek 15

Pokud je to možné, úroveň hluku musí být snížena na minimum a je třeba se vyhnout neustálému a náhlému hluku. Ventilátory, krmné automaty a další vybavení musí být

zkonstruovány, umístěny, obsluhovány a udržovány tak, aby způsobovaly co nejmenší hluk, jak přímo uvnitř ustájovacích prostor, tak nepřímo přenosem přes budovu samotného ustájovacího prostoru.

Článek 16

1. Ve všech budovách musí být intenzita světla dostatečná k tomu, aby na sebe všechny husy navzájem viděly a byly zřetelně vidět, aby mohly zrakem prozkoumávat své okolí a vyvíjet normální aktivity. Pokud je to možné, bude zajištěno přirozené světlo. V takovém případě by osvětlovací otvory měly být rozmístěny tak, aby byl ustájovací prostor osvětlen rovnoměrně.
2. Po prvních několika dnech přizpůsobování světelný režim musí být takový, aby předcházel vzniku zdravotních problémů a problémů chování. Proto je třeba dodržovat 24-hodinový cyklus s nepřerušovanými periodami tmy, tvořícími dle doporučení přibližně třetinu dne.
3. Aby se vyloučilo rozrušení nebo poranění ptáků, během zhasínání by mělo dojít k periodě stmívání.

Článek 17

1. Všechny husy musí mít každodenně odpovídající přístup ke vhodnému, výživnému, vyrovnanému a hygienicky nezávadnému krmivu a neustále k odpovídajícímu množství kvalitní vody. U jedinců, kteří mají potíže s příjmem potravy nebo vody, je třeba přijmout vhodná opatření podle článku 8 odstavec 2 a 3. Je zakázáno používat metody krmení a krmná aditiva způsobující husám stres, poranění nebo onemocnění nebo takové, které vedou ke vzniku fyzického stavu poškozujícího zdraví a pohodu zvířat.
2. Kromě naléhavých případů je třeba vyvarovat se náhlých změn typu nebo množství krmiva a krmných postupů.

Toto neplatí v případě léčebných nebo profylaktických opatření provedených dle pokynů veterinárního lékaře.

Článek 18

Všechna automatická nebo další mechanická zařízení, na nichž závisí pohoda hus, musí být nejméně jedenkrát denně kontrolovány. Zjištěné závady musí být neprodleně odstraněny nebo, pokud to není možné, je třeba podniknout vhodná opatření k tomu, aby až do odstranění závady byly zajištěno zdraví a pohoda hus.

Článek 19

1. Je třeba zkoordinovat dobu vyskladnění a plánovanou dobu porážky na jatkách tak, aby se co nejvíce zkrátila doba pobytu hus v kontejnerech/klecích či bednách.
2. Husy musí mít přístup k potravě nebo vodě před přepravou, kromě případu přepravy na jatky, které jsou v blízkosti místa produkce.

3. Před vyskladněním ohrad nebo hal je nutno odstranit potenciálně nebezpečné příslušenství, zejména pak musí být odstraněny ostré hrany nebo výstupky. Zvláštní péči je třeba věnovat přesunu hus v rámci ohrady nebo haly či přesunu mimo ně tak, aby nedošlo k poranění hus vybavením či v průběhu manipulace. Pokud je to možné, husy musí být vyzývány k chůzi a manipulace musí být omezena na minimum.
4. Při chytání ptáků je třeba se vyvarovat vyvolání paniky a následných poranění nebo úhynu ptáků udušením, například snížením intenzity světla nebo použitím modrého světla.
5. Nezpůsobilí jedinci, i když dosáhli porážkové hmotnosti, nesmí být posláni na porážku. Jakýkoli jedinec, který není schopen stát na obou nohách, nesmí být transportován, ale musí být humánně usmrcen na farmě v souladu s ustanoveními článku 24.
6. Husy by neměly být nošeny hlavou dolů nebo zdvihány pouze za nohy. Měly by být podepírány rukou umístěnou pod jejich tělem a paží kolem jejich těla tak, aby křídla zůstala u těla. Těžší kusy by měly být nošeny jednotlivě a jeden po druhém vkládány do kontejnerů/klecí či beden. Je třeba používat kontejnery s velkými otvory.
7. Vzdálenost, na kterou jsou husy přenášeny, by měla být co nejvíce zkrácena, například přistavením kontejnerů/klecí či beden co nejbližší k husám.
8. Kontejnery nesmí být přeplněny a musí být dobře větrány. Během pobytu v přepravech musí být husy chráněny před nepřízní počasí a extrémně vysokými a nízkými teplotami.
9. Je třeba co nejvíce podporovat vývoj dokonalejších systémů pro manipulaci s velkým počtem hus.

Článek 20

1. Ty části ustájovacích prostorů, s nimiž husy přicházejí do styku, se důkladně vyčistí a tam, kde je to třeba, vydezinfikují pokaždé po vyskladnění a před dalším naskladněním. Po dobu ustájení zvířat se ustájovací prostory, ohrady a veškeré vybavení, včetně napájecího zařízení, udržuje v uspokojivé čistotě.
2. Jakýkoli uhynulý jedinec musí být okamžitě a hygienickým způsobem odstraněn z ohrady nebo přístřešku v souladu se stávající legislativou.

Článek 21

Pokud hrozí nebezpečí útoku predátory, je třeba přijmout opatření ke snížení rizika v souladu s národními zákony a dalšími právními nástroji na ochranu zvířat nebo na ochranu ohrožených druhů.

ZMĚNY GENOTYPU NEBO FENOTYPU

Článek 22

1. Chov nebo chovné programy, které způsobují nebo s největší pravděpodobností způsobí utrpení nebo poškození hus se nesmí používat. Zejména husy s genotypem pozměněným

na produkci nebudou chovány za podmínek komerčních chovů, pokud nebylo vědeckými studiemi pohody zvířat prokázáno, že mohou být chovány za těchto podmínek, aniž by to mělo škodlivý účinek na jejich zdraví nebo pohodu.

2. Chovné programy by měly věnovat obzvláštní pozornost kritériím přispívajícím ke zlepšení zdraví a pohody hus a zároveň i produkčním kritériím. Proto je třeba podpořit ochranu nebo vývoj plemen a linií zvířat, které by omezily či zmenšily problémy pohody zvířat.

Článek 23

1. Pro účely tohoto Doporučení se za „mrzačení“ považuje postup provedený pro jiné než léčebné účely u jednotlivých hus a působící poškození či ztrátu citlivé části těla nebo změnu struktury kostí, nebo způsobující značnou bolest nebo stres.

2. Mrzačení hus je obecně zakázáno, s výjimkou opatřování známkami pro identifikační účely, které musí být provedeno tak, aby se předešlo zbytečnému strádání. Je třeba podporovat metody způsobující méně strádání než opatřování známkami.

3. Peří, včetně prachového peří, se nesmí vyškubávat živým husám.

USMRCOVÁNÍ

Článek 24

1. Pokud jsou husy nemocné či poraněné v takovém rozsahu, že léčba již není možná a přeprava by způsobila další utrpení, musí být usmrceny na místě. To musí být provedeno bez vyvolání nepřiměřené bolesti, rozrušení nebo jiných forem strádání a bezodkladně osobou obeznámenou s metodami usmrcování, kromě naléhavých případů, kdy tato osoba není okamžitě k dosažení.

2. Použité metody budou:

- a) způsobí okamžitou ztrátu vědomí a smrt, nebo
- b) rychle způsobí ztrátu citlivosti zvířete k bolesti a strádání na dobu, než dojde ke smrti, nebo
- c) vyvolají smrt zvířete v anestézii nebo zvířete účinně omráčeného.

Usmrcování utopením nebo udušením není povoleno. Jelikož husy nejsou vnímavé vůči oxidu uhličitému jako někteří jiní ptáci, použití oxidu uhličitého je třeba se vyhnout.

Metody, které mohou být použity k usmrcení nechtěných housat a embryí v líhních, jsou uvedeny v příloze.

3. Osoba odpovědná za usmrcení je povinna zajistit, aby u každé husy byly splněny požadavky odstavce 2, a přesvědčit se, že zvíře je mrtvé.

DOPLŇKOVÁ USTANOVENÍ

Článek 25

1. Státy, v nichž je povolena produkce paštiky z husích jater, podpoří výzkum aspektů pohody hus a alternativních metod, k nimž nepatří krmení násilným způsobem.
2. Do doby, než budou k dispozici nové vědecké poznatky o alternativních metodách a jejich řešení aspektů pohody zvířat, produkce paštiky z husích jater bude provozována pouze v místech současné produkce, a to pouze v souladu s normami stanovenými národními zákony. V každém případě příslušný orgán musí monitorovat tento typ produkce, aby zabezpečil provádění ustanovení tohoto Doporučení.
3. Stálý výbor bude každoročně informován o získaných výsledcích a přijatých opatřeních ke zlepšení ustájení a procedur řízení chovu a kontroly produkce.

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Toto Doporučení bude revidováno do 5 let po nabytí platnosti a v případě potřeby novelizováno zejména v souladu se všemi novými dostupnými vědeckými poznatky, týkajícími se zejména poskytování vody a hustoty osazení.

PŘÍLOHA: USMRCOVÁNÍ NECHTĚNÝCH HOUSAT A EMBRYÍ V LÍHNÍCH

1. Housata, která nejsou zamýšlena k chovu, budou co nejdříve usmrcena.
 2. Housata by měla být usmrcena vybavením obsahujícím mechanicky obsluhované smrtící břity schváleným pro tento účel v souladu s národní legislativou, navrženým a provozovaným tak, aby během jeho provozu bylo zaručeno okamžité usmrcení všech housat, a to i v případě jejich velkého množství.
 3. Použity mohou být pouze plyny nebo směsi plynů, které během používání nevyvolávají respirační stres. Tento postup musí být v souladu s článkem 24 a povolen platnou národní legislativou.
- Je třeba přijmout taková opatření k zajištění rychlé smrti a k vyloučení udušení pod jinými housaty, a to umístěním housat do jedné vrstvy a sledováním koncentrací plynu.
4. Aby se okamžitě usmrtila všechna živá embrya, veškerý odpad z líhní musí být bezodkladně ošetřen výše uvedeným mechanickým vybavením a jakékoli živé embryo musí být bezodkladně usmrceno v souladu s článkem 24 odstavec 1.